

bureaubroekhuizen

Evaluatie ACT! Interventieteams

Auteurs

Jolijn Broekhuizen

Kyra van den Akker

Juni, 2026

Inhoud

1) Aanleiding, onderzoeksvragen en onderzoeksopzet.....	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Onderzoeksvragen.....	5
1.3 Onderzoeksopzet.....	6
1.4 Reikwijdte en kanttekening.....	6
1.5 Leeswijzer	7
2) Inrichting en organisatie.....	8
2.1 Regionale inrichting.....	8
2.2 Opstart en inrichting vijf teams.....	9
2.3 Informatiebeheer, -verwerking en -deling.....	10
2.4 Proces van instroom signaal en selectie	11
2.5 Monitoring en verantwoording	11
2.6 Ervaren opleidingen	12
2.7 Uniformiteit	13
3) Samenwerking.....	14
3.1 Samenwerking partners.....	14
3.2 Waardering samenwerking.....	15
3.3 Rol politie en aard controles.....	15
4) Inzet in de praktijk.....	17
4.1 Aansluiten lokaal overleg gemeenten.....	17
4.2 Controles.....	17
4.3 Analyse en waarnemingen	19
4.4 Bewustwording	20
5) Opbrengst controles en doelbereik	21
5.1 Opbrengst controles.....	21
5.2 Doelbereik.....	22
6) Waardering en meerwaarde	25
6.1 Waardering instroomproces	25
6.2 Waardering kwaliteit van het werk.....	26
6.3 Ervaren meerwaarde en sterke punten	26
6.4 Welke activiteiten voeren gemeenten liever zelf uit?	27
7) Aandachtspunten en doorontwikkeling naar de toekomst.....	28
7.1 Aandachtspunten	28
7.2 Toekomst	29
8) Conclusie	30

Brede waardering voor ACT! en behoefte aan voortbestaan	30
Aandacht- en bespreekpunt voor doorontwikkeling ACT!.....	30
Bijlage 1: Bronnen secundaire analyse.....	32

1) Aanleiding, onderzoeksvragen en onderzoeksopzet

1.1 Aanleiding

In Limburg zijn vijf regionale Intergemeentelijke Bestuurlijke Handhavingsteams opgezet – zogenaamde ACT! – Interventieteams – om de slagkracht tegen criminaliteit te vergroten. Het gaat om teams met een vaste kern die (bijvoorbeeld bij een grote actie) aangevuld kunnen worden met flexibele capaciteit. Hierin kan ook worden opgetrokken met partners, zoals de Belastingdienst en de politie.

De behoefte bestaat om de ACT! Interventieteams te evalueren richting het einde van de financiering (eind 2026). Er is behoefte aan inzicht in de waardering van gemeenten van de vijf regionale teams. Ook wil men kennis over de wijze waarop de samenwerking is vormgegeven en wordt ervaren en wat de (ervaren) opbrengst is. Bureau Broekhuizen is gevraagd deze evaluatie uit te voeren. In dit rapport lichten wij de bevindingen van deze evaluatie toe.¹

1.2 Onderzoeksvragen

Organisatorische inrichting

1. Hoe verloopt de instroom van signalen en/of casussen richting het interventieteam?²
2. Vindt er een weging plaats of prioritering (aan de hand van ernst, complexiteit, thematiek) of wordt alles opgepakt?
3. Hoe is regie en coördinatie geregeld?
4. Wat is geregeld voor informatiedeling binnen de privacy wet- en regelgeving?
5. Hoe wordt er gezorgd voor opvolging op controles?
6. In hoeverre en waar vindt er monitoring (hierop) plaats?
7. Zijn er in de organisatorische inrichting verschillen tussen de vijf interventieteams?
8. Welke rol neemt het RIEC in en hoe wordt deze rolneming gewaardeerd?

Inzet

1. Welke activiteiten hebben de interventieteams vanaf 2022 ondernomen?
2. Maken alle gemeenten evenveel gebruik van het ACT! – Interventieteam?
3. Welke rol neemt het interventieteam tijdens een controle in?
4. Welke andere taken en rollen nemen de interventieteams op zich?
5. Zijn er in de inhoud/inzet verschillen tussen de vijf interventieteams?

Samenwerking

1. Hoe verloopt de samenwerking binnen de interventieteams?
2. Hoe verloopt de samenwerking met partners, zoals Belastingdienst, OM en politie?
3. Zijn er hierin verschillen per interventieteam?

¹ Om verder door te ontwikkelen en verbeteren is aan de regionale ACT! teams voor intern gebruik geanonimiseerde onderliggende onderzoeksinformatie aangeleverd.

² Hoe wordt bijvoorbeeld bepaald wanneer een signaal zich leent voor het RIEC, voor het interventieteam of geen van beide (dat de gemeente het zelf mono oppakt)?

Waardering, opbrengst en aandachtspunten

1. In hoeverre is er bij gemeenten en partners waardering voor de interventieteams?
 - a. Wat zijn sterke punten?
 - b. Wat zijn aandachtspunten?
2. In hoeverre zijn de vier hoofddoelen bereikt:
 - a. Opzetten, inrichting en ondersteunen van 5 regionale bestuurlijke handhavingsteams
 - b. Versteving van de bestuurlijke handhaving door bestaande initiatieven regionaal en mogelijk provinciaal uit te rollen
 - c. Doorontwikkeling van het handhavingsconcept door toepassing van innovatieve werkwijzen en methoden
 - d. Opbouw van landelijk netwerk met als doel om werkwijzen en informatie op fenomeen niveau uit te wisselen

1.3 Onderzoeksopzet

Het onderzoek (dat plaatsvond in de periode oktober 2025-maart 2026) is breed opgezet en bestond uit de volgende onderdelen:

	Onderzoeksonderdeel	Periode
A)	Secundaire analyse beschikbare documentatie (zie bijlage 1)	September 2025
B)	Vijf interviews met coördinatoren van de interventieteams	September 2025
C)	Online vragenlijst bij gemeenten (24 CBA's vulden de vragenlijst in)	Oktober 2025
D)	Vijf interviews met portefeuillehouder per regio: burgemeesters	November 2025
E)	Acht aanvullende (groeps)interviews met RIEC ³ en gemeenten ⁴	December 2025 - januari 2026
F)	Online vragenlijst bij partners (28 partners vulden de vragenlijst in ⁵)	December 2025
G)	Aanvullende informatievergaring bij coördinatoren van de interventieteams ⁶	Januari-februari 2026
H)	Overkoepelende analyse en rapportage	Januari-maart 2026

1.4 Reikwijdte en kanttekening

Dit rapport is grotendeels gebaseerd op kwalitatieve data in de vorm van ervaringen en perspectieven van betrokkenen. Hoewel dergelijke data per definitie subjectief van aard zijn, betreft het hier respondenten die direct betrokken zijn bij het ACT! Interventieteam. Juist deze directe betrokkenheid maakt dat hun inzichten gebaseerd zijn op concrete praktijkervaringen en daarmee een goed geïnformeerd beeld geven van het functioneren van het ACT!.

³ Twee juristen, één analist en het hoofd van het RIEC.

⁴ Eén interview per regio.

⁵ Basisteam politie 14, Belastingdienst 3, afdeling van een gemeente 3, NLA 2, douane 2, Kmar 1, Avim 1, ZVH 1, Bureau Legitiem 1.

⁶ Per e-mail is contact gezocht om inzicht te krijgen in de door het interventieteam gevolgde opleidingen in 2025. En aanvullend telefonisch contact heeft plaatsgevonden om meer inzicht te krijgen in de waarnemingen die door de interventieteams zijn uitgevoerd.

Het onderzoek is door het grote aantal onderzoeksmethoden over een langere periode uitgevoerd. Bij elke bron is gebruik gemaakt van de op dat moment beschikbare actuele informatie. Zo richtten de interviews met coördinatoren zich op de situatie die er toen was (september 2025). En bijvoorbeeld de secundaire analyse vond aan het begin van het onderzoek plaats (september 2025). Op dat moment waren de verantwoordingsgegevens van de eerste helft van 2025 de meest actueel beschikbare gegevens. Een laatste voorbeeld: de ervaringen van gemeenten dateren van oktober 2025. Dit betekent dat er na deze dataverzamelingsmomenten ontwikkelingen hebben kunnen plaatsvinden (tot aan de rapportage begin april 2026) die hierin niet zijn meegenomen. Ook is er tijd overheen gegaan tussen de oplevering van de conceptrapportage (april 2026) en de publicatie van de definitieve rapportage (juni 2026). De bevindingen in dit rapport dienen daarom te worden geïnterpreteerd als een weergave van de situatie zoals die zich voordeed ten tijde van de verschillende dataverzamelingsmomenten (met een focus in het najaar van 2025).⁷

Een andere kanttekening betreft het gebruik van enquêtes voor het verzamelen van informatie bij partners en gemeenten. Het grote voordeel hiervan is dat op een relatief arbeidsextensieve manier data kan worden verzameld bij een groot aantal betrokkenen. Een nadeel is dat er geen mogelijkheid is om door te vragen op de antwoorden van respondenten. Zo kan een respondent bijvoorbeeld een aandachtspunt voor het ACT! benoemen, waarbij onderzoekers in een interview om een nadere toelichting hadden kunnen vragen. Die mogelijkheid ontbreekt bij vragenlijstonderzoek.

Tot slot hebben niet alle betrokken ACT!-gemeenten en partners aan het onderzoek deelgenomen. De bevindingen zijn daarom niet zonder meer representatief voor iedere afzonderlijke gemeente of partnerorganisatie. Daar staat tegenover dat het onderzoek gebruik maakt van meerdere databronnen, waaronder een vragenlijst onder 24 gemeenten, een vragenlijst onder 28 partners, interviews met direct betrokkenen en een documentanalyse. Hierdoor ontstaat wel een breed beeld van de ervaringen, werkwijzen en ontwikkelingen binnen ACT! Limburg.

1.5 Leeswijzer

De rapportage is als volgt vormgegeven:

Hoofdstukken	
2	Regionale inrichting
3	Samenwerking
4	Inzet in de praktijk
5	Opbrengst controles en doelbereik
6	Waardering en meerwaarde
7	Aandachtspunten en doorontwikkeling naar de toekomst

In bijlage 1 worden de geanalyseerde bronnen weergegeven.

⁷ Bij een laatste beperkte ronde van feedback halverwege juni 2026 geven de coördinatoren van de teams in lijn hiermee ook aan dat het ACT! zich sinds de veldwerkperiode heeft doorontwikkeld en dat een deel van de aanbevelingen al zijn opgepakt.

2) Inrichting en organisatie

In dit hoofdstuk bespreken we de inrichting, organisatie en invulling van het ACT! Interventieteam. Waar relevant, maken we onderscheid tussen de vijf verschillende regionale teams. Dit hoofdstuk is met name gebaseerd op documentatie en de interviews met coördinatoren en portefeuillehouders.

2.1 Regionale inrichting

Onder de vlag van het RIEC Limburg is voor de regio Limburg een Programmaplan Intergemeentelijke Bestuurlijke Handhaving ontwikkeld, waarmee aanspraak werd gedaan op versterkingsgelden van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit leidde tot het ACT! Interventieteam, met vijf regionale teams met eveneens vijf coördinatoren⁸. De volgende doelen zijn gesteld:

1. Opzetten, inrichting en ondersteunen van 5 regionale bestuurlijke handhavingsteams.
2. Versteving van de bestuurlijke handhaving door bestaande initiatieven regionaal en mogelijk provinciaal uit te rollen.
3. Doorontwikkeling van het handhavingsconcept door toepassing van innovatieve werkwijzen en methoden.
4. Opbouw van landelijk netwerk met als doel om werkwijzen en informatie op fenomeen niveau uit te wisselen.

De interventieteams zijn op verzoek van gemeenten in Limburg in te zetten. Elk regionaal interventieteam heeft één of twee portefeuillehouders (burgemeester(s)). Het RIEC levert voor de ACT! Interventieteams een programmamanager, een analist en jurist(en).

Er zijn drie programmamanagers geweest. De eerste programmamanager was betrokken bij de ontwikkelfase van de regionale teams en de tweede programmamanager speelde een rol in de uitvoeringsfase. Van de derde en huidige programmamanager zien betrokkenen vooral een rol in het zorgen voor financiering na 2026.

Het RIEC heeft een analist fulltime beschikbaar gesteld voor het ACT!. De analist blijkt in de praktijk beperkt te zijn ingezet. Dit lijkt met name te komen doordat sommige regionale ACT! teams zelf analysecapaciteit hebben en doordat bij drie regionale ACT! teams de RIEC-analist niet als toezichthouder is aangewezen (waardoor gemeentelijke informatie niet kan worden gebruikt). Hiernaast blijkt de mogelijkheid om de RIEC-analist in te zetten wisselend bekend bij gemeenten. Gemeenten die deze analist hebben ingezet, spreken waardering uit over het geleverde werk.

Vanuit het RIEC waren er twee juristen beschikbaar voor het ACT!. In totaal zijn er 10 gemeenten die hier naar eigen zeggen enkele keren per jaar gebruik van hebben gemaakt en 16 gemeenten nooit⁹. Overall komt het beeld naar voren dat de juristen maar beperkt zijn ingezet. De voornaamste reden hiervoor lijkt te zijn dat gemeenten hier geen behoefte aan hebben. Zij

⁸ Sommige teams hanteren een andere naam voor deze functie, zoals teamleider of projectleider. Voor de leesbaarheid van het rapport gebruiken we overkoepelend de term coördinatoren.

⁹ Zo blijkt uit de enquête onder CBA's van 24 gemeenten.

zetten liever interne capaciteit, omdat zij het gevoel hebben dat de jurist te weinig meerwaarde heeft - vanwege het niet mogen inzien van informatie en beperkte lokale kennis.

2.2 Opstart en inrichting vijf teams

De vijf regionale ACT! Interventieteams zijn op verschillende momenten gestart. Noord-Limburg was de voorloper, met een start in 2020¹⁰. Daarna volgden in 2024 de regio's Maastricht-Heuvelland, Midden-Limburg, Westelijke Mijnstreek en Parkstad.

Tabel 2.1 geeft de personele invulling per team weer en de rol van de coördinator/team- of projectleider van het team. Hieruit komen meerdere verschillen naar voren:

- Het aantal gemeenten dat een ACT! Interventieteam 'bedient': tussen de drie (Westelijke Mijnstreek) en acht (Noord-Limburg).
- Twee teams hebben aanvullende regiodealgelden (Noord-Limburg en Parkstad), de andere drie niet.
- Het aantal personen in het kernteam verschilt: tussen de drie en vijf personen.
- Twee teams hebben een flexibele schil (met 1 toezichthouder per gemeente): Noord- en Midden-Limburg. Drie teams hebben dit niet, maar bij twee ervan zijn er wel standaard toezichthouders van een gemeente aanwezig bij de controle in de desbetreffende gemeente: Maastricht-Heuvelland en Parkstad. Bij Westelijke Mijnstreek wordt ad hoc, indien nodig, wel een toezichthouder van een gemeente aan een controle toegevoegd.
- Twee teams hebben een analist (Parkstad en Maastricht-Heuvelland), drie niet. Bij deze teams doen de ondersteuner, toezichthouder of coördinator wel open bronnen onderzoek.
- De coördinatorrol is per team anders ingericht. Opvallend is dat Noord-Limburg een teamleider én coördinator heeft. Hiernaast valt op dat de coördinator van Westelijke Mijnstreek alleen verantwoordelijk is voor de operatie (de strategische/beleidskant wordt daar door de CBA's ingevuld).

Tabel 2.1 Personele invulling en rol coördinator

Personele invulling		Rol coördinator/team-/projectleider
Noord-Limburg (8 gemeenten) regiodealgelden	Het kernteam bestaat uit vier personen: een strategisch teamleider, coördinator, toezichthouder ondermijning ondersteuner. Er is een flexibele schil met 8 toezichthouders (per gemeente 1). Het team heeft geen analist, maar de toezichthouder kan open bronnen analyse doen.	Noord-Limburg heeft een teamleider en coördinator. Taken van de teamleider: strategie, bepalen en afstemmen over de richting van het team en de randvoorwaarden. Het waar nodig creëren van nieuwe processen. Aanwezigheid bij ondermijningstafels, het programmateam van de regiodeal. Taken van de coördinator: operationele coördinatie, aanwezigheid bij lokale signalentafels.

¹⁰ De positieve ervaringen met dit team heeft er toe geleid dat het ACT! Limburg-breed is uitgerold.

Midden-Limburg (7 gemeenten)	Het kernteam bestaat uit drie personen: teamleider, toezichthouder ondermijning en ondersteuner. Er is een flexibele schil met een toezichthouder van 6 gemeenten. Er is geen analist, maar de ondersteuner kan open bronnen onderzoek uitvoeren.	Midden-Limburg heeft een teamleider. Taken van de teamleider: strategie, bepalen en afstemmen over de richting van het team en de randvoorwaarden. Het waar nodig creëren van nieuwe processen. Strategische taken, in verbinding met de praktijk (tactisch en operationeel).
Westelijke Mijnstreek (3 gemeenten)	Het kernteam bestaat uit drie personen: coördinator, toezichthouder omgevingswet en ondersteuner. Er is geen flexibele schil en geen analist. Indien nodig kan er wel een toezichthouder van een gemeente bij de controle aansluiten. De coördinator kan wel analyses doen (t.b.v. een informatiebeeld).	De Westelijke Mijnstreek heeft een coördinator, met de volgende taken: voorbereiden en uitvoering controles en bij twee gemeenten aansluiten bij lokale overleggen. Deze coördinator vervult geen beleidstaken (de CBA's nemen deze op zich in deze regio).
Maastricht-Heuvelland (6 gemeenten)	Het kernteam bestaat uit drie personen: coördinator, toezichthouder ondermijning en analist. Er is sprake van gemeentelijke aanwezigheid bij controles, door aangewezen toezichthouders.	Maastricht-Heuvelland heeft een coördinator met de volgende taken: deelname regionale en strategische overleggen. De coördinator is verantwoordelijk voor: beheer financiën, privacy, verantwoording en inbrengen van een signaal bij het RIEC.
Parkstad (7 gemeenten) <i>regiodealgelden</i>	Het kernteam bestaat uit vijf personen: projectleider, coördinerend toezichthouder, data-analist en twee planners/werkvoorbereider/toezichthouders. Er is gemeentelijke aanwezigheid (boa's, bouwinspecteur) bij controles.	Parkstad heeft een projectleider met de volgende taken: aansturing van het team, bestuurlijke taken, randvoorwaarden creëren voor het functioneren van het team. De projectleider is ook actief in de operatie en heeft een Regionaal Informatie Knooppunt Parkstad opgezet.

2.3 Informatiebeheer, -verwerking en -deling

Tabel 2.2 laat zien hoe informatiebeheer, -verwerking en -deling bij de vijf regionale teams is vormgegeven. Overkoepelend blijken de ACT! Interventieteams van Noord-Limburg, Midden-Limburg en Parkstad vergelijkbare juridische/administratieve randvoorwaarden te hebben gecreëerd voor informatiebeheer, -verwerking en -deling. Zij hebben een document/convenant met samenwerkingsafspraken tussen alle deelnemende gemeenten, aanwijzingsbesluiten voor alle betrokken toezichthouders en verwerkersovereenkomsten tussen de beheergemeente en

alle deelnemende gemeenten. Bij Westelijke Mijnstreek en Maastricht-Heuvelland zijn hiertoe minder randvoorwaarden gecreëerd, vanuit de zienswijze dat dit niet nodig is.¹¹

Tabel 2.2 Informatiebeheer, -verwerking en -deling

Noord-Limburg	Convenant met samenwerkingsafspraken. Aanwijzingsbesluiten voor het kernteam en de flexibele schil. Verwerkersovereenkomsten tussen de beheergemeente en de andere gemeenten in deze regio.
Midden-Limburg	Samenwerkingsafspraken met alle gemeenten. Aanwijzingsbesluit onbezoldigd toezichthouder (op functie). Verwerkersovereenkomsten tussen de beheergemeente en de andere gemeenten in deze regio.
Westelijke Mijnstreek	Het kernteam is bevoegd gemaakt om toezichttaken uit te voeren in alle drie de gemeenten. Met de komst van nieuwe privacy-officers bij de gemeenten wordt overwogen een convenant en privacy-overeenkomst te maken.
Maastricht-Heuvelland	Geen specifieke documentatie buiten de aanwijzingsbesluiten. Wel is een juridisch werkproces in ontwikkeling.
Parkstad	Convenant, verwerkersovereenkomsten (beheergemeente – andere gemeenten in de regio) en aanwijzingsbesluiten. 1x per kwartaal wordt verantwoording afgelegd: wie heeft waarover gerapporteerd, wie heeft waarover inzicht verschaft en wat hebben ze mogen inzien?

2.4 Proces van instroom signaal en selectie

In het Programmaplan Intergemeentelijke Bestuurlijk Handhaving van het RIEC staat benoemd dat de inzet van de teams thematisch gebeurt en wordt bepaald door het lokale bevoegd gezag. Er wordt hierbij ruimte geboden voor de lokale behoeften van (kleinere) gemeenten en voor zogenaamde ad hoc inzet. In de praktijk zetten alle teams zowel op signalen als thema's in, hoewel de verhouding hiertussen wel verschilt. Zo ligt de nadruk in Parkstad en Midden-Limburg bijvoorbeeld op de inzet binnen bepaalde thema's en bij Noord-Limburg op signalen.

Uit de samenvatting van bevindingen kan afgeleid worden dat bij alle teams de CBA's van gemeenten de (meeste) *signalen* aanleveren bij het ACT! Interventieteam en bepalen wat zij door dit team opgepakt willen hebben.

Als we kijken naar *criteria* voor het oppakken van aangeleverde signalen, dan zien we dat bij Noord- en Midden-Limburg en Maastricht-Heuvelland gekeken wordt door de coördinator/project- of teamleider of er wel sprake of een relatie is met ondermijning (en aanvullend bij Midden-Limburg of het een van de geselecteerde thema's betreft). Bij de Westelijke Mijnstreek vindt deze check ook plaats.

Qua keuze voor *thema's* is er vaak sprake van een gezamenlijke keuze van CBA's van gemeenten en het ACT! Interventieteam. Bij Westelijke Mijnstreek lijkt de keuze vooral bij de CBA's te liggen.

2.5 Monitoring en verantwoording

De meeste teams leggen op verschillende plekken verantwoording af over hun activiteiten en opbrengsten. Vaak gaat het om een periodieke mondelinge verantwoording aan de

¹¹ Dit is ook de visie van de RIEC-directeur: *Kijk, en nogmaals: het ACT-team als dat zelfstandig opereert vanuit een bestuurlijke controle, dan is eigenlijk niks nodig anders dan dat degene die toezicht houdt bevoegdheid moet hebben voor de gemeente.*

portefeuillehouder (de burgemeester van de beheergemeente), een halfjaarlijkse verantwoording aan het RIEC (volgens het door hen aangeleverde format) en aan de regiodeal (voor de twee regio's die daar gelden van krijgen). Sommige teams spreken hiernaast nog van verantwoording aan afzonderlijke gemeenten (bestuurlijk, danwel ambtelijk) en aan basisteams van de politie. Een uitzondering vormt het team van de Westelijke Mijnstreek, waar door de coördinator alleen verantwoording wordt afgelegd aan de drie CBA's van de betrokken gemeenten. Dit komt doordat de CBA's de verantwoording afleggen aan de portefeuillehouder en het RIEC.

2.6 Ervaren opleidingen

De ACT! Interventieteams hebben verschillende opleidingen gevolgd, bijvoorbeeld een tweedaagse theorie- en praktijkopleiding over bestuursrechtelijke handhaving, een slotenmakerscursus en een cursus rapporteren en verslaglegging. Doordat het RIEC enkele cursussen heeft aangeboden aan de ACT! Interventieteams, zijn er enkele overeenkomsten tussen de genoten opleidingen. Hiernaast is er vrij veel variatie in de gevolgde trainingen (zie tabel 2.3).

Tabel 2.3 Gevolgde opleidingen, per ACT! Interventieteam

Opleiding	
Noord-Limburg	• 2022: E-learning ondermijning en de tweedaagse fysieke training (AVN). • 2023: Documentherkenning (kmar). • 2024: Experience in loads 11 en 12 (Riec Brabant). • 2024: Bevoegdheden/omgaan met weerstand (spv). • 2025: Voor nieuwe leden de e-learning ondermijning (avn¹²). • 2025: Slotenmakerscursus - 2 collega's (via RIEC Limburg). • 2025: Verslaglegging (via RIEC Limburg). • 2025: Workshop informatiedeling¹³. • Enkele workshops vanuit het project Ariadne.
Midden-Limburg	• 2024: Een tweedaagse theorie- en praktijkopleiding inzake bestuursrechtelijke handhaving. • 2024: Eendaagse praktijktraining bij Loads 12 van de Taskforce RIEC Zeeland-West Brabant. • 2024: Een slotenmakerscursus voor twee medewerkers van het kernteam. • 2025: Slotenmakerscursus. • 2025: Wgs. • 2025: Cursus rapporteren.
Westelijke Mijnstreek ¹⁴	• 2024: Een slotenmakerscursus. • 2024: Opleiding die toe zag op het uitvoeren van integrale bestuurlijke controles (theoretisch en praktisch deel). De opleiding werd afgesloten met een bezoek aan Loads12 (geleerde in de praktijk brengen). • 2025: Tweedaagse observatietraining georganiseerd voor dit team (van eigen budget betaald).

¹² Een fysieke opleiding is aangevraagd.

¹³ Van Jolanda van Boven.

¹⁴ Van de ACT! breed aangeboden cursus Rapporteren en verslaglegging is geen gebruik gemaakt vanwege andere bezigheden en een gebrek aan animo, geeft de coördinator aan.

Maastricht-Heuvelland	• 2024: Een tweedaagse theorie- en praktijkopleiding inzake bestuursrechtelijke handhaving. • 2024: Een eendaagse praktijkopleiding bij Loods12 van de Taskforce RIEC Zeeland-Brabant. • 2024: OSINT module 1 opleiding bij de International Anti Crime Academy (analist). Bij dezelfde aanbieder opleiding Interview, Verhoortechniek & Body Language gevolgd (coördinator). • 2024: Slotenmakercursus. • 2025: Rapporteren en verslaglegging (ACT! breed aangeboden). • 2025: Observatie en contra observatie. • 2025: Aanpak illegale prostitutie (ACT! breed aangeboden).
Parkstad	• 2024: OSINT-training. • 2024: Een tweedaagse theorie- en praktijkopleiding inzake bestuursrechtelijke handhaving. • 2025: Slotenmakerscursus - twee collega's. • 2025: Waarneming en verslaglegging. • 2025: Loods 11 en Loods 12 (praktijkcasus). • 2025: Cursus fenomeenanalyse - analist (5-daagse training).

2.7 Uniformiteit

De provinciale intentie was om vijf regionale teams te ontwikkelen met een uniforme uitstraling en inrichting. In de praktijk is een uniforme uitstraling deels gerealiseerd: de teams werken onder dezelfde naam, met dezelfde kleding en logo, met één online communicatiekanaal. Op meer elementen blijken (grote) verschillen te zijn ontstaan tussen teams. Enkele belangrijke verschillen: de personele bezetting, informatiebeheer- en verwerking, de aard van de controles (bestuurlijk of integraal)¹⁵ en de rol van het ACT! Team bij analyses en de inzet op bewustwording.

De meningen over het belang van uniformiteit verschillen. De eerste zienswijze (door de meesten ondersteund) is dat het niet haalbaar is om alles te uniformeren¹⁶, maar dat dit bij een aantal bepalende parameters wel het streven zou moeten zijn: zoals de inrichting van de teams, de aard van de controles en de rol van partners. Hoewel in de minderheid, zijn er ook geïnterviewden die uniformiteit hierin geen streven vinden (de tweede zienswijze). Zij geven aan dat het juist goed is dat elke regio het ACT! Interventieteam helemaal naar de eigen behoefte heeft kunnen inrichten. Zij vinden volledig maatwerk een kracht, die zorgt voor energie en een aanbod dat aansluit bij de vraag.

¹⁵ Waarover meer in hoofdstuk 3.

¹⁶ Zo spelen er in elke regio verschillende veiligheidsproblematiek en criminaliteit.

3) Samenwerking

In dit hoofdstuk gaan we in op de samenwerking met het ACT! Interventieteam. Het gaat om de samenwerking met partners, zoals de politie en de Belastingdienst (bijvoorbeeld tijdens controles), en de samenwerking met gemeenten (die de interventieteams kunnen inzetten). Dit hoofdstuk is gebaseerd op verschillende bronnen: de enquête en interviews met gemeenten, de enquête onder partners en de interviews met portefeuillehouders en coördinatoren.

3.1 Samenwerking partners

In het Programmaplan staat niet beschreven wat de beoogde afstemming en samenwerking tussen het ACT! en partners in zal houden. Hiervoor zijn dus geen duidelijke kaders aan de ACT! Interventieteams meegegeven. Regulier blijkt dat per controle gekeken wordt welke partners het beste aan kunnen sluiten. De hoeveelheid partners waarmee men tijdens één controle op pad gaat, blijkt wel te verschillen. Het ene regionale interventieteam gaat vrijwel standaard met veel partners op pad ('van de douane tot de politie'), terwijl een ander team relatief vaak met slechts twee personen (van het ACT! team) de controle uitvoert.

Tabel 3.1 Overkoepelend beeld aangaande samenwerking partners, per regio

Totaalbeeld	
Noord-Limburg	Per controle wordt gekeken welke organisatie er aan kan en wil sluiten en of hier meerwaarde van is. Er is (naast de politie) reeds samengewerkt met tenminste de arbeidsinspectie, GGD, douane, Belastingdienst en de brandweer.
Midden-Limburg	Per controle worden passende partners uitgenodigd. Veel partners zijn inmiddels bij een controle betrokken geweest, zoals de Nederlandse Arbeidsinspectie, de NVWA, de Belastingdienst, de politie, de milieupolitie, douane, Enexis, AVIM.
Westelijke Mijnstreek	De coördinator bepaalt welke partners worden uitgenodigd om mee te gaan naar een controle en soms heeft een CBA hierin een verzoek. Bijvoorbeeld de politie, NLA, douane en de Belastingdienst zijn wel eens mee geweest.
Maastricht-Heuvelland	Ook bij Maastricht-Heuvelland is het aansluiten van partners ook maatwerk. Met de politie wordt het meest samengewerkt.
Parkstad	Per controle wordt gekeken welke organisatie er aan kan en wil sluiten en of hier meerwaarde van is. De ervaring van dit team met andere partners is nu nog minimaal, omdat deze partners relatief weinig meerwaarde hadden op het thema spookbewoning. Bij enkele controles van Parkstad zijn tot dusverre meegegaan: de Belastingdienst, de douane, de politie en Omgevingsdienst.

De betrokkenheid van partners is het grootst bij het gezamenlijk met het ACT! uitvoeren van controles. Met name de respondenten van de politie geven aan dat zij op verschillende manieren met het ACT! Interventieteam hebben samengewerkt. De politie neemt met het ACT! deel aan voorbereidende overleggen, neemt signalen mee terug naar politie en zet daarop acties uit. Ook bereidt zij samen met het ACT! de controle voor en is hierbij aanwezig. Een deel van hen heeft ook met het ACT! samengewerkt in het creëren van meer maatschappelijk bewustzijn over ondermijnende criminaliteit.

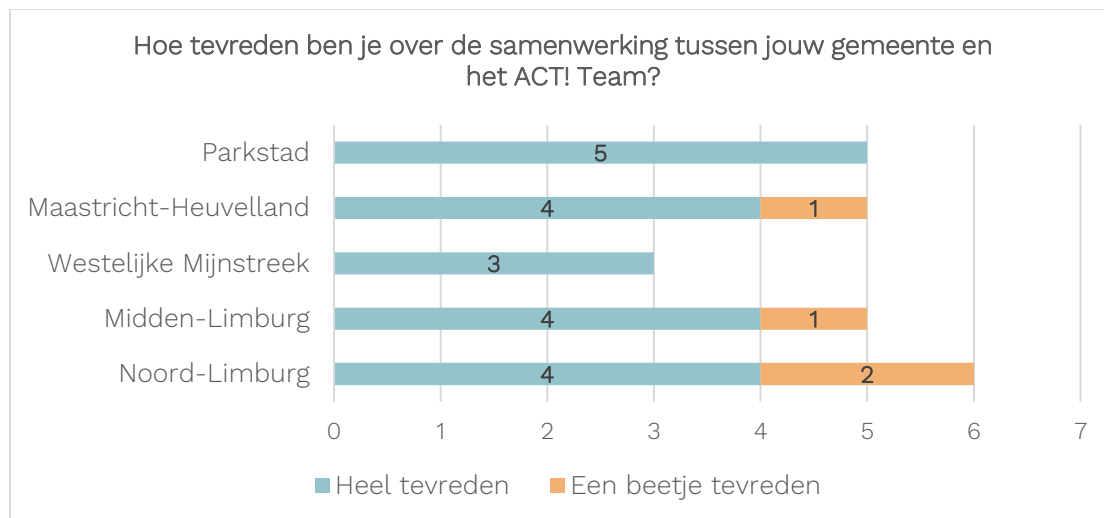
3.2 Waardering samenwerking

Waardering gemeenten

Alle CBA's van gemeenten zijn tevreden over de samenwerking met het ACT! Interventieteam (zie figuur 3.2). Overall wordt in de samenwerking gewaardeerd dat er korte lijnen zijn, dat er snel gereageerd en gewerkt wordt en dat het team goed benaderbaar is. Gemeenten waarderen dat er (proactief) meegedacht en ondersteund wordt en dat de communicatie goed verloopt.

Overkoepelend brengen de CBA's van gemeenten met name de kwaliteit van het werk en doorlooptijden (van met name rapportages) als aandachtspunten in de samenwerking naar voren.

Figuur 3.2 Waardering samenwerking met het ACT! Interventieteam, CBA's van gemeenten, N=24

Waardering partners

Ook alle partners zijn tevreden over de samenwerking met het ACT! (waarbij 24 van de 28 zeer tevreden zijn en 4 een beetje). Overkoepelend zijn zij tevreden over de vlotte en prettige samenwerking, de professionele aanpak van controles en de expertise van het ACT!. Als aandachtspunten in de samenwerking komen de soms beperkte mogelijkheden van de politie om aan controles deel te nemen ter sprake, de behoefte aan een meer tijdige afstemming en communicatie en een betere rolafbakening.

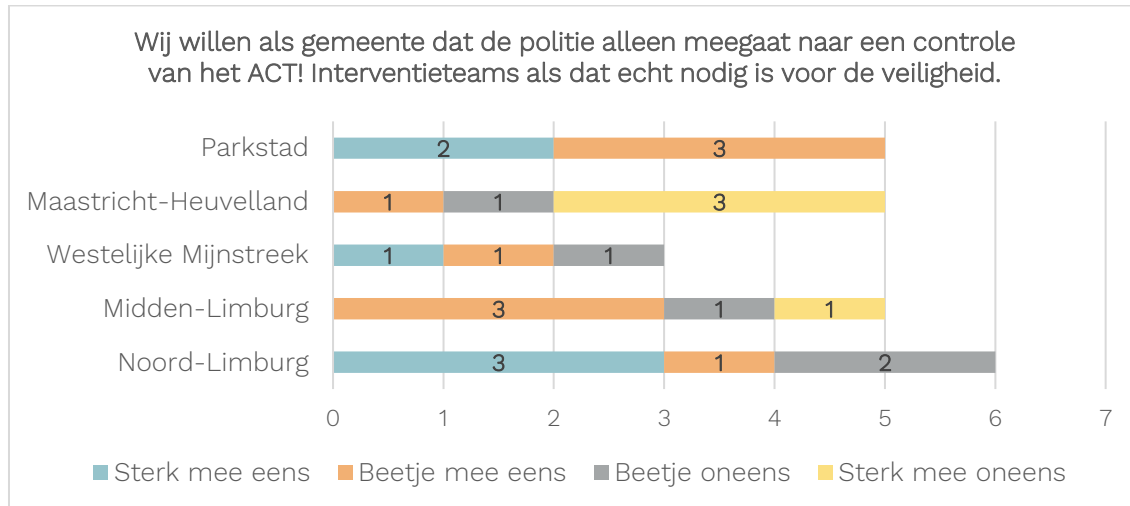
Ook geven verschillende partners aan dat zij graag een meer bescheiden positionering van het ACT!-team zouden zien, in verhouding tot de rol van de partners. Daarbij benadrukken zij het belang dat het ACT dicht bij de eigen rol blijft: het team hoeft wat hen betreft niet nadrukkelijk zichtbaar te zijn, trekt geen taken naar zich toe die niet bij hen passen (waarbij 'posten' als voorbeeld wordt genoemd) en richt zich op de kerntaken (het uitvoeren van controles).

3.3 Rol politie en aard controles

De meningen verschillen binnen en tussen regio's over wat de rol van de politie moet zijn bij de door het ACT! uitgevoerde controles. Aan de ene kant zijn er betrokkenen die vinden dat de politie altijd aanwezig moet zijn (voor de veiligheid en/of vanwege het uit de eerste hand zaken kunnen signaleren). Aan de andere kant zijn er betrokkenen die vinden dat de politie alleen aan moet sluiten bij een potentieel gevaarlijke setting, om te voorkomen dat de bestuurlijke controle

een strafrechtelijke controle wordt. Ook het animo van de politie om aan de controles deel te nemen (of stand-by te staan) verschilt (per regio of per basisteam). Ter illustratie geven we de gevarieerde meningen van de gemeenten in figuur 3.3 weer.

Figuur 3.3 Mening over politieaanwezigheid controles, CBA's van gemeenten, N=24

Ook in de behoefte aan uniformiteit van de insteek van de controles tussen regio's komen er verschillen naar voren. Enkele betrokkenen (met name enkele portefeuillehouders) vinden het geen probleem dat de aard van de controle per team verschilt. Meerdere betrokkenen benoemen echter dat zij dit wel gelijkgetrokken zouden willen hebben. Dit is volgens hen van belang, zodat het ACT! Interventieteam overall dezelfde uitstraling heeft.

4) Inzet in de praktijk

Dit hoofdstuk focust op de inzet van de ACT! Interventieteams. Achtereenvolgens bespreken we: aansluiten bij lokale overleggen van gemeenten, controles, analyse en waarnemingen en het bijdragen aan het stimuleren van bewustwording (bij bewoners en professionals). Dit hoofdstuk is gebaseerd op verschillende bronnen: de enquête en interviews met gemeenten, de enquête onder partners, de interviews met portefeuillehouders en coördinatoren.

4.1 Aansluiten lokaal overleg gemeenten

Vanuit het ACT! Interventieteam wordt geregeld aangesloten bij de lokale (signaal)overleggen of -tafels van de gemeenten in Limburg¹⁷. Geïnterviewden benoemen dat het voordeel hiervan tweeledig is: het in een voorstadium al inzicht krijgen in signalen die richting het ACT! komen en het stimuleren dat signalen naar het ACT! gaan (ook wel verwoord als: het zien en creëren van kansen voor de inzet van het ACT!).

4.2 Controles

Het uitvoeren van controles betreft de belangrijkste activiteit die de ACT! Interventieteams uitvoeren. Regulier gaat het om het gehele proces van voorbereiding, organisatie (waaronder het betrekken van relevante partners), het (bege)leiden van de controle, (de)briefing en verslaglegging van de bevindingen.

In totaal zijn er in de periode januari t/m juni 2025¹⁸ door het ACT! Interventieteam 565 controlemomenten uitgevoerd, waarin 1.702 unieke objecten gecontroleerd zijn (deze aantallen zijn gereconstrueerd op basis van de door de teams aangeleverde informatie aan het RIEC). Het is op basis van deze aangeleverde cijfers niet mogelijk uitspraken te doen over in welke regio er minder of meer inzet is geweest in de afgelopen jaren. Er is in het systeem geen differentiatie aangebracht in type controles, die sterk kunnen verschillen in tijdsbesteding.

Grondslag controles

Uit informatie van drie regio's¹⁹ blijkt dat de volgende grondslagen met name onderliggend aan een controle zijn: de Omgevingswet, de Wet BRP en bestemmingsplannen.

De meeste gemeenten stemmen in met de stelling dat het altijd helder is op basis van welke grondslag een bepaalde locatie gecontroleerd wordt door het ACT! Interventieteam (figuur 4.1). Hiernaast zijn alle partners het met deze stelling eens (figuur 4.2). Wel valt op dat een deel het niet of niet volledig eens is met deze stelling. Dit geeft een indicatie dat hierin mogelijk enige ruimte voor verbetering is. Dit komt ook naar voren in open antwoorden in de vragenlijst en in interviews, waarin verschillende respondenten (van gemeenten, partners en het RIEC) signaleren dat er in de praktijk soms vragen bestaan over de wijze waarop wordt omgegaan met grondslagen en bevoegdheden (door het team zelf en haar partners). Zo geven zij bijvoorbeeld aan dat er soms onduidelijkheid bestaat over de grondslag op basis waarvan partners

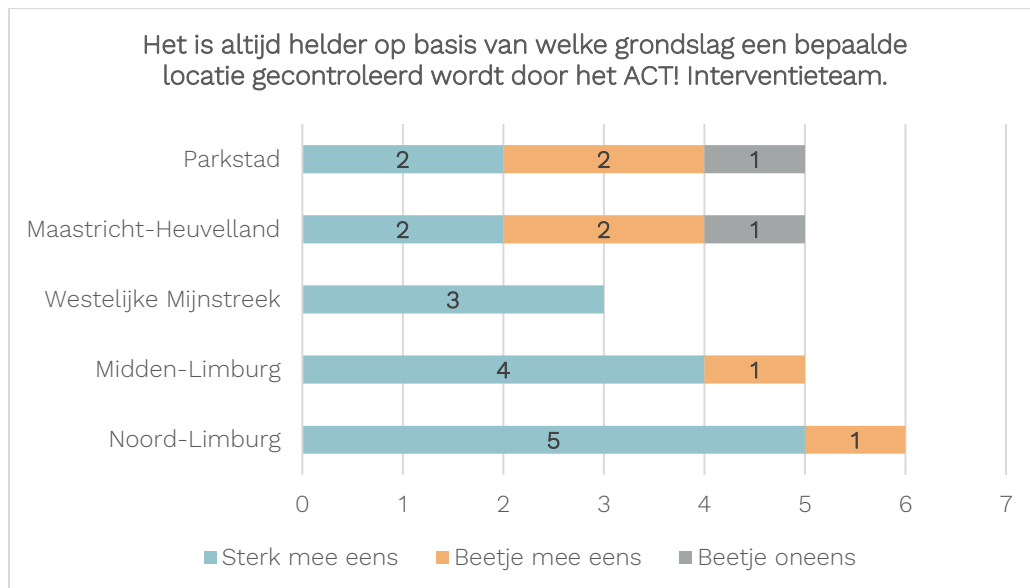
¹⁷ Veel gemeenten hebben een lokaal overleg en daar wordt de afweging gemaakt wat er met welk signaal gedaan moet worden.

¹⁸ We keken naar deze periode, omdat dat op het moment van de uitvoer van dit onderzoeksonderdeel (september 2025) de meest actuele informatie betrof.

¹⁹ De andere twee regio's hebben dit niet aangeleverd aan het RIEC.

binnentreden. Daarnaast worden er soms vragen gesteld bij de grondslag voor het controleren van grotere aantallen objecten, met name in relatie tot de impact die dit met zich meebrengt.

Figuur 4.1 Helderheid grondslag controle, volgens CBA's van gemeenten N=24

Figuur 4.2 Helderheid grondslag controle, volgens partners, N=28

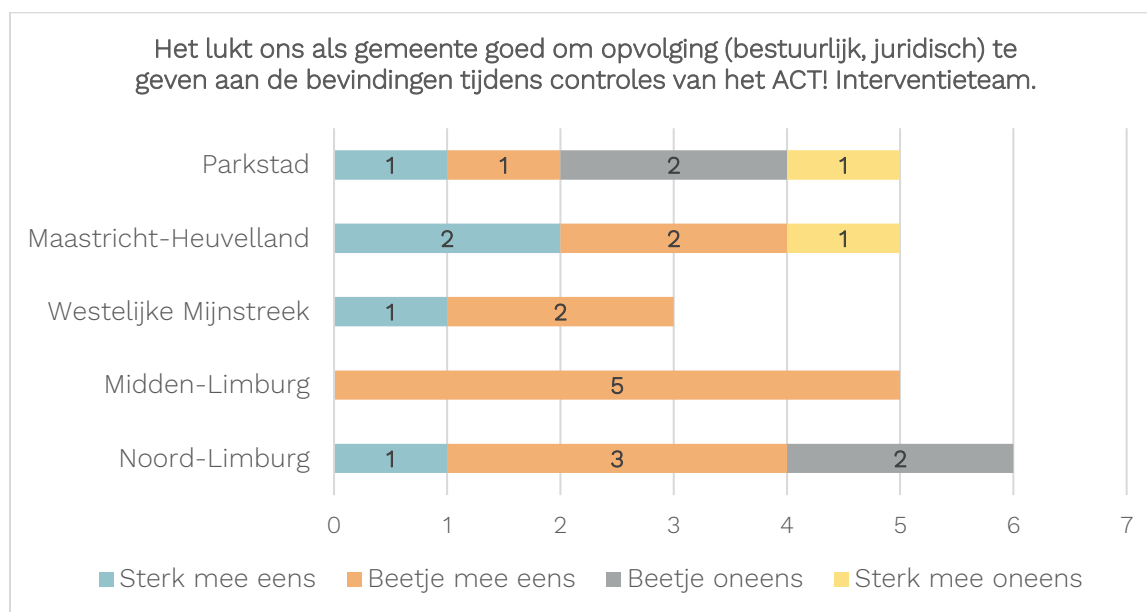

Opvolging

De meningen van gemeenten verschillen over de stelling 'Het lukt ons als gemeente goed om opvolging (bestuurlijk, juridisch) te geven aan de bevindingen tijdens controles van het ACT! Interventieteam.' (zie figuur 4.3). Een beperkt aantal gemeenten is het hier sterk mee eens (vijf gemeenten), een groot aantal is het er een beetje mee eens (dertien) en een klein deel is het er niet mee eens (zes gemeenten). Uit interviews komt naar voren dat sommige gemeenten ervaren te weinig capaciteit te hebben voor de opvolging: bijvoorbeeld hercontroles of het nemen een bestuurlijke maatregel.

Verscheidene coördinatoren van het ACT! benoemen dat het voor hen lastig is om in beeld te krijgen wat de opvolging op de constatering bij controles is. Zij hebben hier wel behoefte aan. Terugkoppeling op de opvolging vindt op dit moment meer ad hoc dan gestructureerd plaats (bijvoorbeeld doordat het ter sprake komt bij een lokaal overleg waar het ACT! aansluit).

Figuur 4.3 Opvolging geven aan bevindingen, volgens CBA's gemeenten, N=24

4.3 Analyse en waarnemingen

Uitgezonderd Noord-Limburg voeren alle teams voor verschillende gemeenten enkele keren per jaar of maandelijkse casusanalyses en/of fenomeen- of branche- of wijkanalyses uit²⁰. Deze analyses kunnen door een regionaal team of door de RIEC-analist²¹ uitgevoerd zijn. Bijvoorbeeld heeft het team van Maastricht-Heuvelland een fulltime analist die zowel casusgericht als fenomeengericht inzetbaar is. Voor grootschalige brancheanalyses zetten ze de analist van het RIEC in. De analist van het team richt zeer meer op casussen, themacontroles, bedrijventerreinen en vakantieparken.

Om de informatiepositie te verbeteren en/of een controle voor te bereiden/onderbouwen voeren de interventieteams soms waarnemingen ter plaatse uit. Bij twee teams lijkt het te gaan om een eenmalige korte waarneming. Bij drie teams komt een uitgebreider beeld naar voren:

- Bij Noord-Limburg vinden soms herhaaldelijke observaties plaats en soms een observatie van ongeveer twee uur (waarbij ook kentekens worden genoteerd om te kijken of verschillende kentekens meerdere keren voorkomen²²).
- Parkstad spreekt over hoogfrequente waarnemingen: het op verschillende momenten (bijvoorbeeld vanuit een auto of door langs te lopen) doen en vastleggen van een waarneming bij een pand.
- En Westelijke Mijnstreek geeft voorbeelden van observaties gedurende ongeveer 1,5 uur (bij een horecaonderneming) en (indien nodig) een herhaaldelijke observatie in het kader van een zogenaamde verdiepende schouw.

Geïnterviewden van het RIEC vragen in dit kader aandacht voor het blijven binnen juridische grenzen en pleiten voor het gebruik van de term 'waarneming' in plaats van 'observatie'.

²⁰ Hierbij baseren we ons op de invulling van de vragenlijsten door CBA's van gemeenten (oktober 2025).

²¹ Over de inzet van deze RIEC-analist spraken we reeds in hoofdstuk 1.

²² Deze kentekens worden door het interventieteam niet opgevraagd.

4.4 Bewustwording

In het overkoepelende Programmaplan IBH staat het bijdragen aan bewustwording van de samenleving (burgers en ondernemers) over ondermijnende criminaliteit niet expliciet als doel van het ACT! benoemd. Het stimuleren van bewustzijn van toezichthouders en handhavers van gemeenten wel. Ook komt in dit plan communicatie over de zichtbaarheid van de regionale teams bij de burger aan de orde.

In de praktijk waren drie regionale teams betrokken bij een bewustzijnssessie/bijeenkomst gericht op professionals. Doordat alle teams zichtbare controles hebben uitgevoerd, kunnen we stellen dat zij hiermee indirect aan bewustwording bij burgers hebben bijgedragen. Hiernaast blijkt uit de praktijk dat alle teams (tenminste bij een deel van de gemeenten) ook direct te hebben ingezet op bewustwording en/of voorlichting aan burgers. Het gaat over voorlichting tijdens controles (middels een praatje en/of een flyer) en het waar mogelijk communiceren over de (opbrengst van de) controle in de media. Over een dergelijk mediabericht beslist de gemeente.

Vier van de vijf teams hebben een of meerdere activiteiten ondernomen/bijgewoond die bij kunnen dragen aan voorlichting/bewustwording van ondernemers en bewoners. Zo was het ACT! in Noord-Limburg bijvoorbeeld betrokken bij het project 'Kijk niet weg' en Parkstad organiseerde een preventieve campagne (met een krant en game) bij de start van dit interventieteam.

5) Opbrengst controles en doelbereik

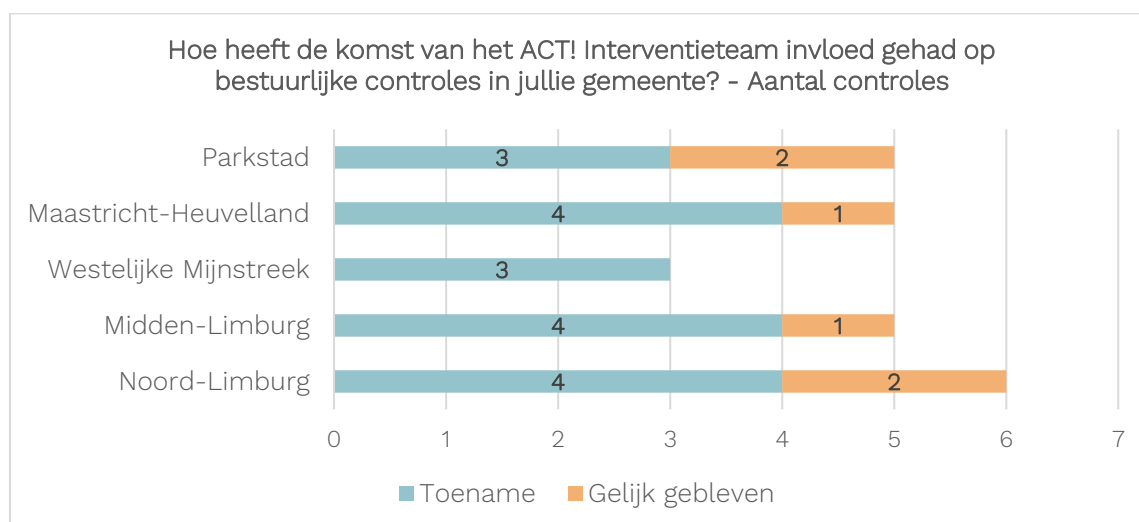
In dit hoofdstuk bespreken we de opbrengst van controles en het ervaren²³ doelbereik. Dit hoofdstuk is gebaseerd op verschillende bronnen: de enquête en interviews met gemeenten, de enquête onder partners, de interviews met portefeuillehouders en coördinatoren en monitorgegevens van het RIEC²⁴.

5.1 Opbrengst controles

Aantal controles

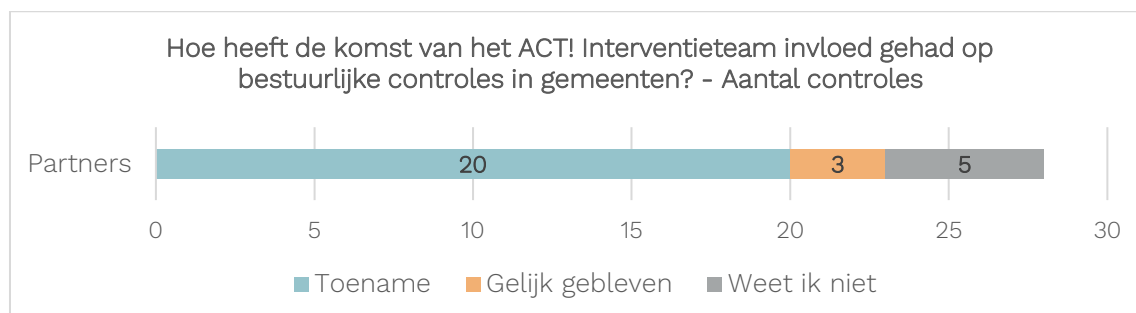
Ongeveer driekwart van de CBA's en partners vindt dat het ACT! heeft gezorgd voor meer controles en kwalitatief betere controles. Figuur 5.1 geeft de invloed van het ACT! op het aantal controles weer, volgens CBA's van gemeenten.

Figuur 5.1 Invloed ACT! op aantal controles, volgens CBA's gemeenten, N=24

Ook partners is gevraagd een mening over de ontwikkeling van het aantal controles te geven. Figuur 5.2 geeft weer dat 20 van de 28 respondenten denken dat het aantal controles is toegenomen.

Figuur 5.2 Invloed ACT! op aantal controles, volgens partners, N=28

²³ Volgens geïnterviewden.

²⁴ Over de periode: januari t/m juni 2025.

Bevindingen controles

In totaal zijn er in de eerste helft van 2025 (bij de vier teams die hierover monitorinformatie aan het RIEC hebben aangeleverd) 44 bevindingen in een controle vastgesteld. Het gaat om overtredingen, vormen van fraude of criminaliteit of een signaal of bevinding die om een hercontrole of nader onderzoek vraagt. Het meest gaat het om een bevinding aangaande drugs (9x) of om een bevinding die vraagt om een vervolgcontrole/-onderzoek (eveneens 9x). Er zijn naar aanleiding van de controles ook informatieproducten aan partners opgeleverd, waarbij de politie, gemeente en Belastingdienst relatief het meest genoemd zijn.

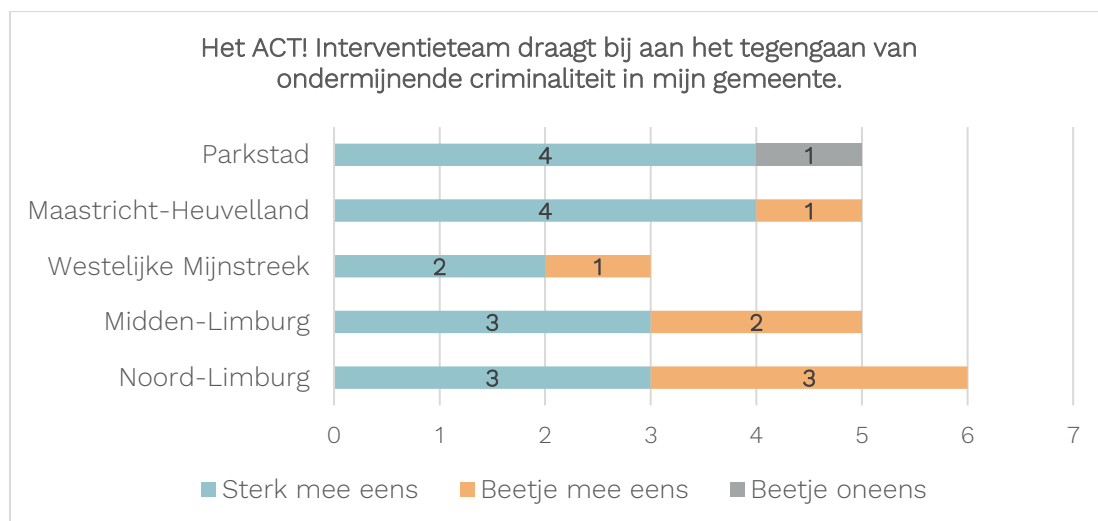
Verschillende betrokkenen bij het ACT! geven in interviews aan dat zij het ook als opbrengst zien als er tijdens een controle geen bevindingen zijn. Hiermee is er volgens hen namelijk wel zicht gekomen – bijvoorbeeld op een bedrijventerrein – en is er geen sprake meer van een blinde vlek.

5.2 Doelbereik

Bijdrage aan tegengaan ondermijnende criminaliteit

Vrijwel alle CBA's en partners zijn het er mee eens dat het ACT! Interventieteam bijdraagt aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. De meesten zijn het er zeer/sterk mee eens, een deel 'een beetje' (zie figuur 5.3).

Figuur 5.3 Bijdrage ACT! aan tegengaan ondermijnende criminaliteit, volgens CBA's gemeenten, N=24

Hiernaast vinden alle geënquêteerde partners vinden dat het ACT! Interventieteam bijdraagt aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit in gemeenten. Van de 28 respondenten zijn 22 het er sterk mee eens en 6 een beetje (zie figuur 5.4).

Figuur 5.4 Bijdrage ACT! aan tegengaan ondermijnende criminaliteit, volgens partners N=28

Bereik regionale doelen

Regionaal zijn er vier doelstellingen geformuleerd voor het ACT! Interventieteam (zoals in hoofdstuk 1 reeds benoemd). Onderstaand nemen we door in hoeverre deze vier doelen volgens de door ons geïnterviewde betrokkenen behaald zijn²⁵.

1. *Opzetten, inrichting en ondersteunen van 5 regionale bestuurlijke handhavingsteams*

De geïnterviewde betrokkenen zijn eensgezind: deze eerste doelstelling is volgens hen gehaald.

2. *Versteving van de bestuurlijke handhaving door bestaande initiatieven regionaal en mogelijk provinciaal uit te rollen*

De meningen over het behalen van deze doelstelling zijn verdeeld. Er zijn respondenten die vinden dat dit doel behaald is (n=4), ten dele behaald is (n=4) of niet behaald is (n=7). Een betrokkene die vindt dat dit doel *wel* behaald is, geeft bijvoorbeeld aan dat regionaal thematische controles zijn uitgevoerd en provinciaal van elkaar wordt geleerd. Een andere betrokkene benoemt dat er een leercirkel is, waarin men van elkaar leert. Betrokkenen die benoemen dat het doelbereik *niet of niet volledig* behaald is, geven veelal aan dat regionale samenwerking wel plaatsvindt (bijvoorbeeld door een gezamenlijke thematische inzet en door kennis te delen), maar dat een versteving van versterking van de bestuurlijke handhaving volgens hen (nog) uitblijft. Zo stelt een betrokkene dat er nog geen bestuurlijke handhaving heeft plaatsgevonden, omdat er geen signalen waren die hier om vroegen (de focus lag tot nu toe meer op het vergroten van de informatiepositie). En een andere betrokkene benoemt dat de 'handhaving aan de achterkant' nog niet goed geregeld is. Hiernaast stellen verschillende betrokkenen dat de samenwerking vrijwel niet op het provinciale niveau plaatsvindt.

3. *Doorontwikkeling van het handhavingsconcept door toepassing van innovatieve werkwijzen en methoden*

De mening over in hoeverre deze doelstelling is behaald verschilt sterk tussen de regio's. In Noord-Limburg, Maastricht-Heuvelland en Parkstad vinden betrokkenen dat er innovatief wordt gewerkt. Hierbij worden ook verschillende voorbeelden gegeven: het gebruiken van satellietbeelden met AI ingezet op maïsvelden (Noord-Limburg), de inzet van speurhonden bij garageboxen (Maastricht-Heuvelland) en het gebruik van een inspectiecamera (Parkstad). Dergelijke voorbeelden zijn niet ter sprake gekomen bij de teams van Midden-Limburg en Westelijke Mijnstreek.

²⁵ Het gaat om geïnterviewde coördinatoren, portefeuillehouders en gemeenten.

4. Opbouw van landelijk netwerk met als doel om werkwijzen en informatie op fenomeen niveau uit te wisselen

Verschillende betrokkenen benoemen dat deze doelstelling nog niet behaald is, omdat er geen landelijk netwerk is opgebouwd. Andere betrokkenen vertellen dat (met name coördinatoren) elders in het land werkbezoeken hebben gehad en kennis hebben gedeeld over de werkwijze in Limburg. Hiermee is volgens hen aan het bereiken van dit doel bijgedragen.²⁶

²⁶ Een voorbeeld hoe het ACT! team werkt aan het landelijke netwerk is het webinar dat op 9 april (2026) wordt georganiseerd, waarin Maastricht-Heuvelland en Midden-Limburg vertellen hoe het ACT! werkt.

6) Waardering en meerwaarde

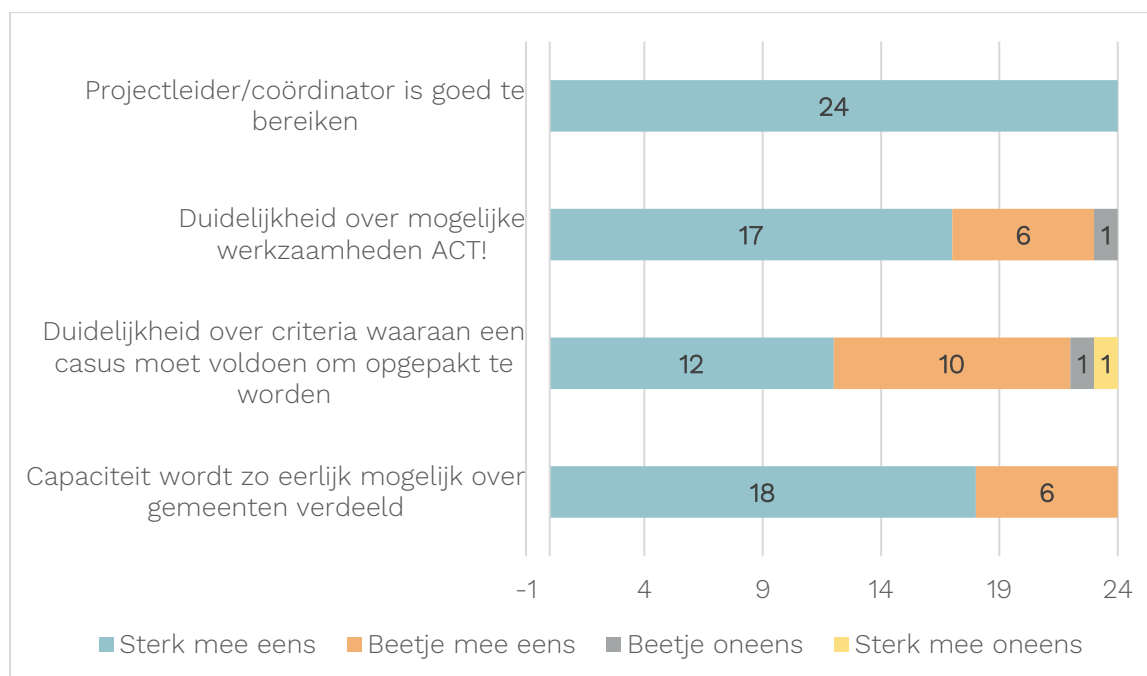
Dit hoofdstuk richt zich op de waardering van het (functioneren) van het ACT! Interventieteam en de ervaren meerwaarde. Dit hoofdstuk is gebaseerd op verschillende bronnen: de enquête en interviews met gemeenten, de enquête onder partners en de interviews met portefeuillehouders en coördinatoren.

6.1 Waardering instroomproces

Als we naar verschillende facetten van het instroomproces van signalen bij het ACT! Interventieteam kijken, dan komt er een overwegend positief beeld naar voren. Alle gemeenten vinden dat de projectleider/coördinator van het ACT! Interventieteam goed te bereiken is. Hiernaast is het merendeel van de gemeenten het er sterk mee eens dat het voor hen duidelijk is welke werkzaamheden ACT! het Interventieteam voor een gemeente uit kan voeren (17 van de 24 gemeenten) en dat de capaciteit van het ACT! interventieteam zo eerlijk mogelijk over gemeenten wordt verdeeld (18 van de 24 gemeenten).

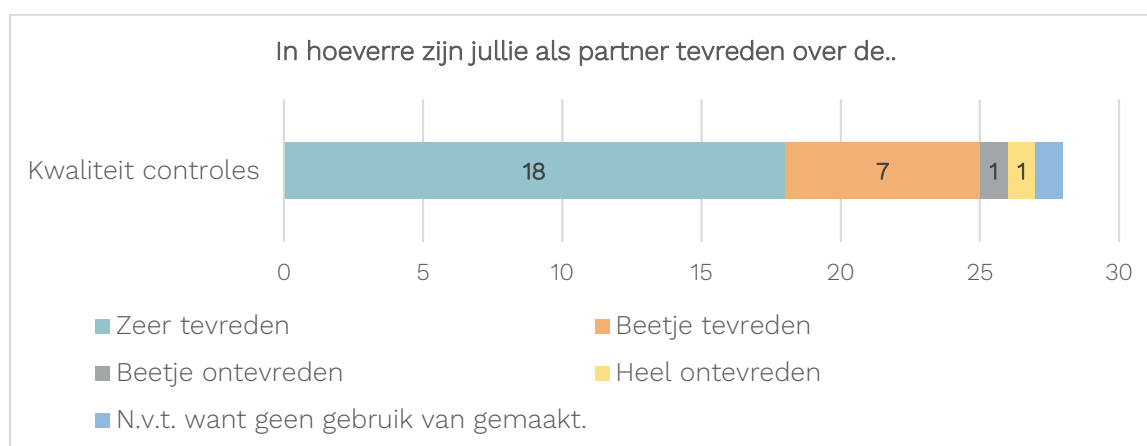
Wat minder sterke instemming is er vanuit gemeenten voor de stelling dat het hen duidelijk is aan wat voor criteria een casus moet voldoen om door het ACT! Interventieteam te worden opgepakt. Tegelijkertijd zijn nog steeds 12 gemeenten het sterk met deze stelling eens (en 10 een beetje en 2 zijn het ermee oneens).

Figuur 6.1 Waardering verschillende facetten van het instroomproces, volgens CBA's gemeenten, N=24

Partners zijn ook gevraagd over hun tevredenheid over de kwaliteit van de controles. Van de 28 partners zijn er 25 tevreden over de kwaliteit van de controles: 18 zeer tevreden en 7 een beetje tevreden (zie figuur 6.2).

Figuur 6.2 Tevredenheid partners over kwaliteit controles, N=28

6.2 Waardering kwaliteit van het werk

Als we naar de waardering van de kwaliteit van het werk van het ACT! Interventieteam kijken, dan valt ten eerste op dat niet elk regionaal interventieteam dezelfde werkzaamheden voor gemeente verzorgt (dit is in paragraaf 5 al aan de orde gekomen).²⁷ Overall is het beeld van gemeenten die wel van het aanbod van het ACT! Interventieteam gebruik hebben gemaakt overwegend positief (zie tabel 6.3).

Tabel 6.3 Waardering kwaliteit van het werk van het ACT!, volgens CBA's gemeenten, N=24

Activiteit	Gebruik van gemaakt	Zeetevreden	Een beetje tevreden	Helemaal niet tevreden
Controle/actiedag	23	19	3	1
Intelligencebeeld fenomeen/locatie	12	7	5	0
Intelligencebeeld casus	11	7	4	0
Juridische ondersteuning	8	5	3	0
Bewustwording/ voorlichting	14	9	5	0

6.3 Ervaren meerwaarde en sterke punten

De voorbereiding en uitvoering van (bestuurlijke) controles zien betrokkenen (gemeenten, coördinatoren en portefeuillehouders) als belangrijkste meerwaarde van het ACT! Interventieteam. Het ACT! levert hiermee als het ware capaciteit aan gemeenten, waardoor het voor kleinere gemeenten mogelijk wordt om een bestuurlijke controle uit te voeren en grotere gemeenten meer controles kunnen doen. Bijna alle gemeenten vinden dat hun gemeente door de inzet van het ACT! Interventieteam meer tijd/capaciteit over houdt, die ze elders aan kunnen

²⁷ Zo hebben vrijwel geen gemeenten uit Midden-Limburg en Noord-Limburg een intelligencebeeld over een fenomeen of locatie van het ACT! gehad. En van juridische ondersteuning is door veel gemeenten van Parkstad en Noord-Limburg niet gebruik gemaakt.

besteden. Met name is er waardering voor grotere (thematische/ branchegerichte) controles. De ervaring is dat de kwaliteit en kwantiteit van de controles is toegenomen.

Gemeenten, coördinatoren en portefeuillehouders zien ook het 'buiten zijn', zichtbaar zijn als meerwaarde van het ACT!. Dit heeft niet alleen een afschrikwekkende preventieve component, het zorgt er ook voor dat inwoners en ondernemers zien dat 'de overheid' optreedt. Het ACT! is zichtbaar tijdens een actiedag, maar ook in de communicatie over de actie en door losstaande voorlichtingsactiviteiten.

Het integraal werken, met verschillende partners, is volgens betrokkenen ook een meerwaarde van het ACT!. Hierdoor kan gekeken worden 'wie de beste kaarten heeft', en kan er vanuit verschillende bevoegdheden meer bereikt worden. Er is waardering van de verbindende rol van het ACT! richting ketenpartners. Tot slot wordt de breedte van de (mogelijke) inzet als meerwaarde van het ACT! Team gezien en de versterkte regionale samenwerking.

De volgende sterke punten van het ACT! team - benoemd door partners - zijn in lijn met de hiervoor beschreven ervaren meerwaarde:

- De slagkracht en capaciteit.
- De uitstraling naar buiten, de zichtbaarheid en (uniforme) communicatie.
- De expertise en kennis (die bijdragen aan de kwaliteit van de controle).
- De prettige samenwerking: snel, flexibel, meedenken, proactief en korte lijnen.
- Betere contacten met en samenwerking met ketenpartners.
- Meer gemeente overstijgende samenwerking en meer samenhang binnen de regio.
- Het gebruikmaken van een doorlopende planning, waarin de controledagen per gemeente vooraf bekend zijn.

6.4 Welke activiteiten voeren gemeenten liever zelf uit?

Gemeenten uit Limburg zijn gevraagd welke activiteiten zij als gemeente liever zelf uitvoeren, terwijl het ACT! Interventieteam deze wel voor de gemeente zouden kunnen doen. Overall komen uit de enquête drie perspectieven het meest naar voren:

- Er zijn gemeenten die geen enkele controle liever zelf doen. Ze zijn juist blij dat het ACT! controles uitvoert, omdat zij hier zelf te weinig capaciteit voor hebben.
- Er zijn gemeenten die met name de als simpel beschreven (bestuurlijke) controles liever zelf doen. Hierbij worden vaak BRP-controles genoemd.
- Er zijn gemeenten die juist complexe zaken, met een sterke lokale context, liever zelf uitvoeren.

7) Aandachtspunten en doorontwikkeling naar de toekomst

In dit hoofdstuk bespreken we de aandachtspunten voor de doorontwikkeling van het ACT! Interventieteam naar de toekomst. Dit hoofdstuk is gebaseerd op verschillende bronnen: de enquête en interviews met gemeenten, de enquête onder partners en de interviews met portefeuillehouders en coördinatoren.

7.1 Aandachtspunten

Uit de evaluatie komen verschillende aandachtspunten voor de ACT! teams naar voren. Onderstaand bespreken we de punten die door meerdere respondenten en door verschillende type respondenten naar voren zijn gebracht (bijvoorbeeld zowel door meerdere gemeenten, als meerdere partners). Op deze manier richten we ons op aandachtspunten die niet op zichzelf staan, maar breed worden herkend binnen de verschillende respondentengroepen.²⁸

Continueren en gebruik

Vrijwel alle respondenten pleiten voor voortzetting van het ACT! na 2026. Zij willen hier graag (structurele) financiering voor. Ook komt geregeld de behoefte ter sprake dat gemeenten (nog) meer gebruikmaken van het ACT! Interventieteam.

Uniformiteit

In hoofdstuk 2 kwam al ter sprake dat de vijf regionale teams op onderdelen uniform zijn, maar op een aantal punten niet (zoals de inrichting, randvoorwaarden en inzet). In meerdere interviews komt daarom de behoefte naar voren dat de vijf regionale teams naar de toekomst meer uniform ingericht worden. Betrokkenen benoemen dat het belangrijk is dat er – zeker thematisch gezien – wel maatwerk mogelijk blijft (gezien de verschillende problematiek in gemeenten).

Bevoegdheden

Voor het ACT! interventieteam is een zorgvuldige omgang met bevoegdheden van belang. Verschillende respondenten (partners, gemeenten, RIEC) benoemen dat het belangrijk is om scherp te blijven op de inzet van bevoegdheden door zowel het ACT!-team als partnerorganisaties, zowel in de voorbereiding als tijdens controles. Deze respondenten vragen om een secure werkwijze en (terugkerende) educatie hierover.

Opvolging

In verschillende interviews (met gemeenten, coördinatoren en portefeuillehouders) wordt de behoefte uitgesproken dat constatering tijdens de ACT! controles beter opgevolgd worden. Hierbij wordt met name de opvolging door gemeenten genoemd, maar ook wel door andere partners. Respondenten van verschillende gemeenten geven zelf ook aan dat zij niet altijd capaciteit hebben om opvolging te geven aan de bevindingen die tijdens de controles zijn

²⁸ Het is goed om te benoemen dat niet elk aandachtspunt bij elk regionaal team aan de orde is gekomen. In dit document is er voor gekozen aandachtspunten die meerdere keren tijdens de evaluatie naar voren kwamen op te nemen. De regionale teams hebben van de onderzoekers voor intern gebruik ook geanonimiseerde onderliggende onderzoeksdata met aandachtspunten per team ontvangen.

gedaan. Door sommige betrokkenen wordt de mogelijkheid geschetst dat het ACT! hier een monitorende en/of stimulerende rol bij inneemt.

Veiligheid

Verschillende betrokkenen vragen om (meer) aandacht voor veiligheid bij controles²⁹. Zij geven aan dat het ACT! team en betrokken partners soms in onveilige situaties terechtkomen³⁰ en dat het belangrijk is hier (nog meer) aandacht voor te hebben en (aanvullende) training voor te organiseren.

7.2 Toekomst

Uit de evaluatie komen drie focuspunten naar voren voor een mogelijke doorstart van het ACT!: meer uniformiteit, concretere doelen en verdere professionalisering.

Meer uniformiteit

We benoemden het reeds hiervoor. De vijf regionale ACT!-teams vertonen overeenkomsten, maar verschillen ook in inrichting, informatiebeheer en werkwijze. De doorstart wordt door sommigen gezien als het moment om gezamenlijke kaders vast te stellen. Daarbij kan worden verkend wat minimaal uniform moet zijn (bijvoorbeeld taken, functies en uitstraling) en waar ruimte blijft voor regionaal maatwerk. Tegelijkertijd wordt gewaarschuwd voor langdurige afstemmingstrajecten. Daarom wordt aanbevolen te werken wat betreft het uniformeren te werken met een duidelijke ondergrens en een concrete deadline, met een evaluatiemoment na een afgesproken periode.

Concretere doelen

De doorstart biedt tevens gelegenheid om de doelen te herijken. Verschillende geïnterviewde betrokkenen geven namelijk aan dat ze de gestelde regionale doelen niet concreet genoeg vinden en inhoudelijk niet volledig passend. Zo kan voor de toekomst bijvoorbeeld worden verduidelijkt of innovatie en kennisdeling (benoemd in de huidige doelen) een doel op zich zijn of vooral een middel om andere doelen te bereiken. Ook kan scherper worden afgebakend of de teams zich primair richten op het tegengaan van regelovertreding of op (ondermijnende) criminaliteit. Tot slot is het van belang te bepalen wanneer kan worden vastgesteld dat de beoogde doelen zijn bereikt en welke criteria of indicatoren daarbij passend zijn.

Verder professionaliseren

Hoewel er brede tevredenheid bestaat over samenwerking en kwaliteit, zien betrokkenen mogelijkheden voor verdere professionalisering. Aandachtspunten zijn onder meer de verbetering van de informatie- en rapportagefase, blijvende alertheid op rollen en bevoegdheden, en de rol van het ACT! bij de (het stimuleren/monitoren) opvolging van bevindingen uit controles. Professionaliseren op deze drie thema's draagt bij aan de verdere versterking van het ACT! Interventieteam en zorgt voor een heldere basis voor de volgende fase.

²⁹ Dit betekent niet dat hier op dit moment geen aandacht voor is. Zo dragen deelnemers aan de controles steekwerende vesten en wordt in de voorbereiding (bijvoorbeeld door waarnemingen ter plaatse en in de briefing) expliciet aandacht besteed aan veiligheid (zo geven betrokkenen aan).

³⁰ Mogelijke risico's die respondenten benoemen zijn: geweld van in panden aanwezige personen ('wat als daar nou iemand met een mes achter die deur staat') of van een gevaarlijke lading ('1,5 week na een controle explodeerde de lading in het lab van het NFI'), het gevaar van (zwaar) vuurwerk of het (mogelijke) gevaar wanneer tijdens een controle een grote drugsvondst wordt gedaan en er moet worden gewacht op de komst van de recherche (het risico bestaat dat betrokkenen de drugs alsnog veilig proberen te stellen).

8) Conclusie

Brede waardering voor ACT! en behoefte aan voortbestaan

Gemeenten, partners en het RIEC zijn eensgezind: zij zien het als meerwaarde dat het ACT! Interventieteam beschikbaar is voor controles in gemeenten in Limburg. In kleine gemeenten is de ervaren meerwaarde dat er überhaupt controles plaatsvinden. Met de vaak beperkte capaciteit zijn er namelijk gemeenten die anders vrijwel geen controles zouden uitvoeren (of veel minder uitvoerige controles). Grote gemeenten zien voor henzelf vooral meerwaarde in het uitvoeren van meer uitgebreide branche- of locatiegerichte controles (bijvoorbeeld van een bedrijventerrein) en waarderen dat het ACT! kleine gemeenten ondersteunt die te weinig capaciteit hebben om zelf controles uit te voeren.

Gemeenten, coördinatoren en portefeuillehouders zien het buiten zichtbaar zijn als positief punt van het ACT!. Dit heeft niet alleen een afschrikwekkende component (preventie), het zorgt er ook voor dat inwoners en ondernemers zien dat ‘de overheid’ optreedt (en draagt daarmee bij aan meer vertrouwen). Het integraal werken, met verschillende partners, is volgens sommige betrokkenen ook een meerwaarde van het ACT! Interventieteam. Gemeenten en partners zijn over het algemeen ook positief over de samenwerking en de kwaliteit van het werk van de ACT! Interventieteams.

We concluderen dat vrijwel alle personen die voor de evaluatie van het ACT! Interventieteam zijn gesproken (direct betrokkenen bij het ACT! team, gemeenten en partners) het belangrijk vinden dat het ACT! Interventieteam blijft bestaan na 2026. Zij benoemen dat het ACT! Interventieteam – zeker voor kleinere gemeenten – onmisbaar is geworden.

Aandacht- en bespreekpunt voor doorontwikkeling ACT!

Voor de mogelijke doorstart en verdere professionalisering van het ACT! zijn er wel een aantal aandacht-/bespreekpunten (die in hoofdstuk 7 meer uitgebreid worden toegelicht):

Procesmatig

- De mate van uniformiteit in de inrichting, uitstraling en aard van de werkzaamheden van de vijf regionale ACT! Interventieteams. Zijn er bepaalde kaders/uitgangspunten waaraan elk team in de toekomst dient te voldoen echt één ACT! te zijn: bijvoorbeeld de inrichting van elk team en de aard van de controles?
- Het gezamenlijk actualiseren van de doelstellingen: wat wil men precies met het ACT! bereiken in de volgende periode (en hoe kan gekeken worden of dat behaald is)?

Inhoudelijk

- Scherp(er) kijken naar de bevoegdheden en juridische kaders en stimuleren dat daar secuur mee om wordt gegaan:
 - o De bevoegdheden van het ACT! in de voorbereiding van een controle, met name als het gaat om (herhaaldelijke) waarnemingen ter plaatse.
 - o De bevoegdheden van alle organisaties die meegaan met een controle.
- (Meer) aandacht voor veiligheid bij de controles.
- Het stimuleren van meer opvolging van de constatering tijdens de ACT! controles.

Doorontwikkeling

We raden aan deze doorontwikkeling te laten begeleiden door een onafhankelijke procesbegeleider³¹. Deze persoon kan het doorstartmoment (van 2026 naar 2027) benutten om richting te geven aan de verdere professionalisering en uniformering van de ACT! Interventieteams. Daarbij ondersteunt deze begeleider het gezamenlijk herijken van uitgangspunten, werkwijzen en doelstellingen, en zorgt voor samenhang tussen de regionale teams. Tegelijkertijd bewaakt de procesbegeleider de voortgang en continuïteit van de lopende werkzaamheden, zodat de ontwikkeling gefaseerd en parallel aan de praktijk wordt doorgevoerd. Op die manier blijven de teams operationeel, terwijl stapsgewijs wordt toegewerkt naar een meer eenduidige en professionele werkwijze.

³¹ Indien er voor gekozen wordt om het RIEC een (meer) inhoudelijke coördinerende rol te geven bij het ACT! na 2026 dan zou (bijvoorbeeld) een programmamanager van het RIEC deze rol kunnen invullen. Mocht de rol van het RIEC meer faciliterend van aard worden, dan ligt een rol van het RIEC hierin wellicht minder voor de hand.

Bijlage 1: Bronnen secundaire analyse

Overkoepelend

- Programmaplan IBH
- ACT! Cijfers controles 2024
- ACT! Cijfers eerste helft 2025

Noord-Limburg

- Convenant ACT! Noord-Limburg 2024-2026
- Verantwoording ACT! 2021-2024
- Verantwoording t.b.v. Sanne ACT! 2024

Midden-Limburg

- Projectplan Act! Midden-Limburg (4 maart, 2024)
- Jaarverslag 2024 Act! Interventieteam Midden-Limburg
- Samenwerkingsafspraken ACT! Midden-Limburg 2025
- Beschrijving processen ACT! Interventieteam Midden-Limburg 2025
- DPIA ACT! Midden-Limburg 2025
- Definitief Aanwijzingsbesluit onbezoldigd toezichthouder ACT! Midden-Limburg 2024

Westelijke Mijnstreek

- Sqale: ACT! Westelijke Mijnstreek Inrichtingsplan
- Evaluatie ACT! Interventieteam Westelijke Mijnstreek 2024
- ACT! Westelijke Mijnstreek Jaarplan 2025
- Registratieoverzicht controles t/m november 2024
- Invultemplate registratie controles 2025_versie WM

Maastricht-Heuvelland

- Projectplan Act! Maastricht-Heuvelland
- Bijlage I Werkafspraken & werkproces Act! Interventieteam
- Tussenevaluatie eerste jaar Act! Interventieteam Maastricht-Heuvelland (intern, vertrouwelijk, januari, 2025)
- Memo voorstel controleschema 2025
- Cijferregistratie zaken 2025

Parkstad

- Projectplan Act! Interventieteam Parkstad, 2024-2026
- Jaarverslag 2024 ACT! Interventieteam Parkstad
- Jaaroverzicht 2024 ACT! Parkstad
- Convenant ACT! Interventieteam Parkstad 2024-2026
- Basisbeginselen ACT! Interventieteam Parkstad

Auteurs

Jolijn Broekhuizen

Kyra van den Akker

Uitgave

Bureau Broekhuizen – onderzoek en advies

info@bureaubroekhuizen.nl

© Bureau Broekhuizen, Amersfoort 2026